

Nr 292.

Av herr **Sandén m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne ävensom angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i samma lag.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 182, har föreslagits utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne ävensom ändrad lydelse av vissa paragrafer i samma lag.

Nu gällande lag, den s. k. norrländska arrendelagen, äger tillämpning för Norrland och vissa delar av Dalarne. I förevarande proposition föreslås, att lagen skall gälla även för Värmlands län. Denna mindre utökning av lagens tillämplighetsområde är den huvudsakliga ändring, som föreslås. Det synes oss som om en så begränsad utökning icke på långt när kan vara ägnad att motsvara behovet. Av de 16,000 bolagsarrenden, som enligt jordkommissionens statistik finnas i södra och mellersta Sverige, tagas genom Kungl. Maj:ts förslag endast cirka 4,000 in under denna lag, medan cirka 12,000 skola regleras genom särskilda bestämmelser i nyttjanderättslagen. Enligt vårt förmenande hade jordkommissionens förslag bort läggas till grund för lagstiftningen på detta område, ty en rikslagstiftning vore här det enda riktiga. Men medvetna om att förslag i sådan riktning icke skulle vinna riksdagens bifall, skola vi begränsa vårt yrkande till en utsträckning av lagens tillämplighetsområde till de delar av landet, där behovet av denna lags stöd är mest trängande. Vad vi sålunda finna vara mest trängande, det är att lagen utsträcker att gälla för hela Kopparbergs län, Örebro län, Västmanlands län, Uppsala län och Stockholms län. Förhållandena i dessa delar av landet äro sådana, att en utsträckning av lagens tillämplighetsområde även över dessa synes oss vara väl motiverad.

I Bergslagen och i de delar av Uppsala län och Stockholms län, som till sin natur äro lika Bergslagen, äro bolagsarrendena talrika. Arrendjordbruken under bolag inom detta område uppgå till omkring 7,500 eller närmare hälften av samtliga bolagsarrenden i södra och mellersta Sverige. I Kopparbergs län finnas 688 bolagsarrenden inom den del av länet, som enligt propositionen allttjämt skulle hållas utanför området för lagens tillämpning. Av Stockholms läns 860 bolagsarrenden äro 615 belägna i länets norra del. Av Uppsala läns 1,042 bolagsarrenden äro så gott som samtliga eller 1,026

belägna inom Norunda, Örbyhus och Olands härad. Inom Västmanlands län förekomma 929 bolagsarrenden. Av dessa äro 713 belägna i bruks- och gruvbygden, den s. k. Bergslagen. Inom Örebro län äro förhållandena likartade. På slättbygden i detta län uppgår antalet bolagsarrenden till omkring 100, medan antalet sådana arrenden i Bergslagen inom detta län uppgår till omkring 2,100 och i skogsbygden i länets södra del till omkring 600. Nog förefinnes lika stor anledning att tillämpa lagen inom här sagda områden som att tillämpa densamma inom det värmländska slättbygdsområdet utmed Väneren, där antalet bolagsarrenden icke uppgår till mer än omkring 300.

Vi finna oss ha stöd för vår här uttalade uppfattning i en rad uttalanden av sakkunniga i hithörande frågor. Och vi anse oss också finna stöd i den ståndpunkt riksdagen intagit. Riksdagen ansåg sålunda år 1924, då det gällde frågan om utsträckning av lagen den 25 juni 1909 om inskränkningen i rätten att erhålla ägostyckning, att så likartade naturförhållanden med Dalarne och Värmland rädde, att riksdagen beslöt utsträcka den lagen till här ovan nämnda län. I jordundersökningens betänkande förordades en social arrendelag för hela riket och i avvaktan på en sådan den norrländska arrendelagens utsträckande till Värmland. Jordkommissionen har, som här ovan framhållits, förordat en rikslagstiftning med den norrländska arrendelagen som förebild. De jordsakkunniga ha sökt att nå samma mål genom att i den allmänna nyttjanderättslagen inarbeta bestämmelser i sådan riktning.

Vi finna det också nödvändigt att lagen utsträcket på så sätt, att den kommer att bliva tillämplig på arrenden, i vilka ingår inrösningsjord till en vidd av minst 4 hektar eller ock odlad jord till en vidd av minst 2 hektar.

Jordundersökningen framhöll i sin utredning rörande Värmland, att i Värmland inägoarealen till de jordbruk, på vilka lagen borde vinna tillämpning, genomgående vore så obetydlig, att säkerligen större delen av dessa icke skulle komma att falla under den norrländska arrendelagen med dess föreskrifter om en areal inrösningsjord av minst 4 hektar såsom villkor för lagens tillämpning. Arealgränsen borde därför nedsättas till åtminstone i 1907 års regeringsproposition förordade 2 hektar inrösningsjord. De sakkunniga, som hade att undersöka verkningarna av norrlandslagarna, yttrade med avseende på den norrländska arrendelagen, att arealgränsen är långt ifrån tydlig. Arealbestämningen är hänförd till begreppet inrösningsjord. Därigenom hade bestämningen försvagats, då uttrycket inrösningsjord långt ifrån utgör ett tydligt begrepp. På dessa skäl föreslog de sakkunniga, att i ingressen till lagen orden »Där arrendet omfattar inrösningsjord till en vidd av minst fyra hektar» skulle utbytas mot orden »Där ändamålet med arrendet är idkande av jordbruk».

Man måste medgiva att begreppet inrösningsjord är mycket svävande. Den lagligt gällande definitionen återfinnes i 60 § skiftesstadgan av den 9 november 1866. En fastighet kan bestå av till ringa del odlad jord, exempel-

vis 1 hektar, och till större delen av skogs- och betesmark, som på grund av sin beskaffenhet kan anses vara till odling tjänlig och sålunda bliva upptagen som inrösningsjord. Uppgår arealen i sin helhet till 4 hektar faller arrendet under lagen, men en fastighet, som omfattar 3 hektar odlad jord, faller utanför. Vi anse därför att lagen bör ändras så att den kommer att äga tillämpning på arrendejordbruk, i vilka ingå inrösningsjord till en vidd av minst 4 hektar eller ock odlad jord till en vidd av minst 2 hektar.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte i Kungl. Maj:ts förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne ävensom angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i samma lag företaga *dels* sådan ändring, att lagen kommer att äga tillämpning även för hela Kopparbergs län, Örebro län, Västmanlands län, Uppsala län och Stockholms län, *dels ock* sådan ändring att lagen kommer att äga tillämpning på arrendejordbruk, som omfatta inrösningsjord till en vidd av minst 4 hektar eller ock odlad jord till en vidd av minst 2 hektar.

Det torde få ankomma på vederbörande utskott att företaga de ändringar i lagtexten, som ett bifall till motionen kommer att föranleda.

Stockholm den 18 mars 1927.

John Sandén.

Gustaf Strömberg.

Sven Linders.

Harald Åkerberg.

K. Schlyter.